

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פ"ט, ג] רש"י ו[אין מנשה שמעמית אר' והמכורין] (א) י"י כ"י, (ד) [נעל מו:]; (ח) י"י כ"י, (ו) [נעל מנחם ב:]; (ז) עין כרל"ס, (ח) [ז"ל פיר של גפרית]; (ט) [ז"ל פירות]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אילני וכו', הלא למחר כצ"ל ומיכא א"ל נחמק:

תוספות ר"ד

א"ל רבא לר"י טעמא מאי דלא שביק איניש נפשי' ויהיב לאחריני. מה אנו צריכים לזה הטעם ה"ה גילתה דעתה שלא להקנות' בק"ג נתתה לה. ותו דלקמן מפליגין בין כלם למקצתם שמקצתם קנה המקבל ולפנה קנה כיון שגילתה דעתו שאינו מתכוין אלא להבריה. א"י בסתם ה"י המעשה ולא אמרה לעדים שום דבר בשעת המתנה אלא סתם דעתה אנו אומרים שלא בכוונה כ"א להבריה (א) אמר' דרב וזוטרא בר טביומי כתבתוהו נכסה למר וזוטרא בנה אמרה דביעני לאנסובי ל"י לרב זביר לטוף אינסובי ואגרשה אותה לקמה דרב"י אמר' מאי משום אנסובא הוא והא אינסיבאי א"ל ר"ה ברי' דר"י משום דאתויה ממולאי קרעא מיהי מילי ממוליאטא אפילו למ"ד (מכרין) [מכריתן] קני הי"מ דלא גליא דת"י הכא לא גליא דעתה אלמא מאי דאמר' הכא (ומכריתן) [במכריתן] לא מיריא אלא היכא דלא גליא דעתא אלא בסתמא הוא דאמרין גליא דעתא הכי. ונ"ל שז"ל הוא כן' ש' פירוש המורה. ולא הורעיס' לעדים ודשטימ' הסופר תיבת ולא: לטוף אינסיבוא ואגרשה אתאי לקמה דר"י קרעא ר"י לשטרא. פי' שביטל שטרא ואמר לא קנתה שלא בכוונה כ"א להבריה ולא להקנותם ק"ג והיהיו הנכסים לאמה. ונ"ל דקא' היכא דאינסיבאי לא גליא דעתה ויהיב לה נכסי דאמרין' דלא שביק איניש נפשי' והיב לאחריני אבל היכא דמתה בחיי בעלה נתקיימה מתנתה ובעודה חתת בעלה נמי הכת אובלת הפירות ההיא אומדנא לא עבדי' ל"י אלא היכא דמיגרשה ודל"ל מירי אבל היכא דיתבי תחת בעלה ואית לה מזוני ופרנסה מבעלה לא דתא במקצת נכסים מ"ה מתנתה קיימת דכיון דשירא לנפשה סמכא בהאי שירא כ"ש הכא דקיימא תחת (בעלה) [ענין כהל' שזר הגאון מהאי סברא]. אלא שז"ל לקמי' דמ"ע א"ל חזי מר נחמן חקלאה היכי מקרע שטרא דאנשי. א"ל אימא לי איזי גופיה דעובדא היכי הוה א"ל הכי והכי א"ל א"ל משר מברכתא אמתה הכי א"ר חנילאי בר אדיי אמר שמואל אנו מורה הוראה ומורים רצה משקח בה עד שתכנוב מהיום לכשארצה. פי' אם רצה המקבל מתנה שהבטיחה שלא יחזיק בנכסי' משקח בה כיון שעשתה לו שטר מתנה בסתם ואם היא רוצה להבריה ולא יוכה בה המקבל כתובת לו כך כל נכסי' נתונים לך והיום עזר זמן שארצה דמשמע כ"י שארצה אבטל את ובעה"ז מהני ל"י שאם יבא הבעל לזכות בהן היא תאמר או רצה שיוכה בעל המתנה ואם תתגרש תאמר לו שוב איני רוצה שתהיה מתנהן קיימת ולזכות אותם: טעמא דכתבה ל"י הכי הא לא כתבה ל"י הכי קנהו ליקח. פי' אם היתה מתנה בסתם קנה המקבל מתנה שמתנה גמורה היא וקשה (נפשה) [ברתה] נפשה עדיפא

אסאי לקמיה דרב נחמן. לתבוע את צמה להחזיר לה הנכסים והצמ הוציאה שטר מתנתה וקרעיה ר"נ: **חקלאה.** אינו צקי דיינין. ומר עוקבא אב צ"ד הוה: **מורה הוראה אני.** נעלמי רשות מריש גלותא כדאמר' צ"ק' דסנהדרין (דף ה.) דמהני רשותא ולא יכני רשותא אלא לבקי בדבר: **אס יבא שטר מברחה** ליד. שירצה המקבל מתנה להחזיק בנכסים על פיו שלא להחזירם לנותן אקרענו. ולקמיה פריך הווא"ל ולאו שטרא הוא הילך הועיל להצרים: **א"ל רבא לרב נחמן.** כשקרע אותו שטר היכי סמכת צהא אדשמואל וקרעת ליה: **טעמא מאי.** אמר שמואל אקרענו: **דלא צניק איניש נפשי' כו'.** ולא גמר להקנותו אלא צעד צעד שהוא דואג מחארים שלא יחזיקו צדם: **ה"מ.** דעתוהו לאיש נכרי הילך למימר דלא גמרה ואקניא: **אבל נצרכה ידעה לה.** מתנה חלוטה: **שטר פסיס.** שטר פיוסיס שמפייסו לקבל מתנה זו להפקיע זכות צעלה קודם נישואין ולא שוכה מקבל זה צדם: **אס רבא.** המקבל **זה:** **מלחך צה.** ומחזיק צהן עולמית: **עד שסכמו.** צטרו זה מהיום ומיום לן ולכשאלה יס כחן הצרכה מצעלה שן צא לזכות תאמר אני רוצה

^א[צמתנה ונמלא קיימת למפרע ואם

זה שנכתב שטר יבוא להחזיק תאמר אני רוצה]: קננהי לוקת. מיוצמא דשמואל: הא צנולה. כי אמר שמואל לא קני צכותצת לו כל נכסיה דכיון דאן שיריה מידי לנפשה אס תתגרש שן סדרי דלא גמרה ומקננהי והא דקמני רצה מלחך צה צכותצת מקלמן: **ואי לא קננהי לוקח לקנינהו צעל.** לשמואל צכותצת כולן דלמר לא קני כיון דלא קני מאי צכרחה איכא לקניניהו צעל ויאלכל פירות וירשנה אס ממות תתמי: **נכנסים שאין ידועין.** שהרי ע"מ שאין שלל נשאה דסבור שמתנה גמורה: **מלתני' והוא אסאי פירות.** והקנין קיימת לה שלא מיקני לו חכמים תחת פירקונה אלא פירות': **שמיין אוסה כו'.** דקסצר מה שגדל צרשותו הוו פירות ומה שלא גדל צרשותו הוו קנין לפיכך מה שדמי הקרקע יקרים עכשיו צציל צתוצה זו צריך ליתן לה דמים ויקני מהן קרקע ויאלכל הוא פירותיה: **וחכ"א.** אף אלו שלא גדלו צרשותו מורת פירות נתנו צהן הווא"ל והקרקע קיימת לה: **ציילאסה.** אס צא לגרשה: **פירות המחוברין לקרקע צניינספה שלו.** כלומר צשעת נפילתן שלו כצבץ וצגמ'

[ע"צ] פריך היינו ת"ק: **יציילאסה שלה.** המגרש את אשתו והיו צנכסים פירות מחוברין נוטלין צקעותיה עס פירות צצכן: **צניינספה שלה.** וילקח מהן קרקע והוא אוכל פירות': **ויציילאסה שלו.** דמה שקדם ותנל צעודה תתמי זכה צהן מדין פירות נכסי מלוג: **גב' פשיטא לי ארעא וצבי ארעא.** נפלו לה כספים וצלו ליקח לה קרקע זה אומר קרקע צת וריעה אני רוצה וחתא אומרת צמים אני רוצה ליקח או איפוך: **ארעא.** צניגין מינייהו ששכרה מרובה ואינה מרקצת ושניסה מעצבים הבעל יכול לומר דבר שפירותיו מרובים אני חפץ וכן אס צא הוא ליקח צית יכולה היא לומר אני רוצה צצצר שהוא כלה והולך והקנין מתמעט: **צסי.** שכן מרובה מדקל' שכן עשוין ליצש: **דיקני.** תמרים: **אילני.** אילנות: **אצא.** יער לתחוך לעצים: **ורדסה.** אילנות של עוזרדין ולא היו פריין חצוב להן וקולצין אותן לעצים: **ופירא דכוורי.** חפירה של דגים שקורין ויוי"ר: **אמרי לה פירא.** אס נפלו לה צירוסה קניל' העצים והגים צצחפירה הוא פריין והקרקע הוא קנין: **ואמרי לה.** כולוהו הוו קרנא הווא"ל והעצים והדגים כלים והכל

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

עט.

עשאום כנכסים שאינם ידועים ואליבא דר"ש. פסק ר"ח כר"ש כנכסים שאינם ידועין וכן נראה מדקאמר ואליצא דר"ש משמע דכל הני דצצירא לכו שטר מצרחת לא קנה צצירא לכו כר"ש דאי צעי למימר דתקינו רצון משום תקנת מצרחת כמו שאומר ר"ש צנכסים שאין ידועין ואפי' רצון דר"ש מודו צה ועלום לית הילכתא כותיה א"כ הל"ל עשאום כנכסים שאין ידועים לצעל אליצא דר"ש צלא וי"י דהוה משמע דכי היכי דנכסים שאינם ידועים לא משמעצדי לצעל אליצא דר"ש ה"נ מצרחת לכ"ע ומדקאמר ואליצא דר"ש משמע דוקא לר"ש משום דע"י הצרכה הוו נכסים שאינם ידועים וכבר צא מעשה שטר מצרחת נכסיו לפני ר"ת שרצה ללוות ורצה שלא ישמעצדו נכסיו לצעל חצו צה שטר מצרחת נכסיו ונכסיו ישמעצדו נכסיו ונכסיו לאשמו ואמר ר"ת שהשטר קיים ומגבינן ציה דדוקא הכא דהוי מצרחת דלא קני לכו צעל ״דהוו נכסים שאין ידועים אמרינן דודאי להצניח נתכוון אצל צנמעשים אלו דאי לא הוי קני לוקח הווא קני להו צ"מ והאסר וכוין דצכסי לא הוי מוצרח אית לן למימר דלמתנה גמורה איכיון: **דבן ל"י ואיצני דק"י.** היינו כפ"י ר"ת צהמוכר את הספינה (צ"צ דף פג. וסג): דדקלים מתקיימין הרצה ולא כרצצ"ס דפי' ההם דלין מתקיימין יותר מד' וה' שנים גבי הא דלמר רצ צציד דקל אין לו גוע: **איצני' וגופני איצני'.** משמע דגופני גרעני מאלניו וכ"ש מדקלי דעדיפי מאלניו (ואס דלמרין צהצוצל (צ"ק דף צג. וסג) אריסיה דשמואל אייתי ליה תמרי טעמיניהו טעמא דחמרנא אמר קא מנחסי צנופולא כולי האי (א) א"ל למחר אייתי לי מקורייהו משמע דגופני עדיפי מדקלי וי"ל דדקלי עדיפי צזה שאין צריך להוציא עליהם כלום כדי לתקן אצל פגנים צריכין יליאם מרובה למר ולתמן הכרס דאס לא כן מתקלקל ומי שיכול לטרות לעודם ולשומרם כרלוי יס צהן ריוח גדול: **בצלא דמלחא.** ר"ח גרים גועו מחליף קרנא אין גועו מחליף פירא פי' דבר שאולל הפירות והקנין מתקיים וכו קרנא ואין מוכרין אותו ליקח ממנו קרקע ודבר שהוא כלה שאין גועו מחליף הוי כאליו נפלו לה פירות וילקח צהן קרקע ולפ"י אמרי לה פירא הוא דקאמר' להאי כללא דהא אצא זרדמא ופירא דכוורי

אין גוען מחליף כדפי' צנוטרס וקשה לרצצ"א דמשמע דלמרי לה קרנא קאמר' להאי כללא מדלגא נקט אמרי לה פירא לכוין שזר דלמר רב נתמן לקמן עיילא הוי גילמא פירא הוי מיכסי צהן כ"י הל"ל קרנא הוי ועוד דא"כ הא דקמני״ פיר גפרית ומחפורת של צריף ר"מ אומר קני הוי נמי ״ פירות דחשיצ כקני המתקיים והצעל אוכל פירות וא"כ קשיא דר"מ אדר"מ דהא קמני צצמתניתין דלר"מ פירות מחוברין שמיין אותם כמה הן יפיין וילקח צהן קרקע והוא אוכל פירות וגפרית וצריף לא גרעיי מפירות מחוברין ועוד דהשתא הוי ר"נ כר"מ וגראה כפי' הקונט' ור"ת גרס כר"ס ומפרש דלאו צצפלו לה פליגי אס ימכרס אס לאו דהא קפ"י אהא דקאמר פשיטא ארעא וצבי ארעא דלארי צצפלו לה כספים ואהא קאי פלוגמיהו ומפרש דהאס נפלו לה כספים ורוצה הצעל לקנות צהם אצא זרדמא ופירא דכוורי וכן משמע מתוך פירוש ר"ח דמפרש גועו מחליף קרנא כו' הלכך היכא דקמני וכל

פסק הלכה כר"ש: **מתני'.** נפלו לה כספים. ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. פירות הלשון מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות והמחוברים לקרקע אר"מ שמיין אותן כמה הן יפיין בפירות וכמה הן יפיין בלא פירות והמותר ילקח בהן קרקע והוא יאכל פירות וחכ"א פירות המחוברים לקרקע שלו והתלושין שלה ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות רש"א מקום שיפה כחה בכניסתה הורע כחה ביציאתה ומקום שיפה כחו ביציאתה הורע כחו בכניסתה כיצד פירות המחוברין לקרקע בכניסתה שלו וביציאתה שלה והלושין ביציאתה שלו ובכניסתה שלה. פי' אם נפלה לה כספים לא יאמר הבעל אישטתר בהן והשכר שלו והקנין קיים לאשה שמה יכלו. וכן פירות התלושין לאן [אבלום אלא] ימכרו ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות'. ואם נפלו לה פירות מחוברין לקרקע כגון שדה וורד או אילנות טעונין פירותיה ור"מ אמר יאמר ר"מ מה שגדלוהו הפירות כגון אילן ברשות הבעל והן שלו. אבל מה שגדלו כבר קודם שיוכה בהן הוא של (בעל) האשה. והא"ץ עושים. שמך השדה כמה היא יפה

ד א ב ג מ"י פכ"י מהל' אשות הלכ' ט ופ"ו מהל' ויביה ה"י א קמנ לאון פא טו"ש"ע ארע"ע פ"י 5 סעיף 1 ופי' פה סעיף 1:
ד ה מ"י פכ"י מהל' אשות הל' כא טו"ש"ע שס פי' פה סעיף 1:
ו ה מ"י שס הלכה ט טו"ש"ע שס סעיף טו:
ז ו 1 מ"י שס ה"ל נג טו"ש"ע שס סעיף 1:

לעזי רש"י

וייזי"ר [ויביד"ר].
ברית דגים.

תוספות ר"ד (המשך)

לר"י וא' קשה ואומת'י ל"י מרבנן תסיין' מרשב"ג דאמר רבא בב"ח ארי' י"י כ"י ששנה רשב"ג במשנתו הל' וכו', תשובה. הא אמרן בפירקין דלעיל תרי אמוראי אליבא דר"י ואפילו לרבא נמי דוקא במשנתו קאמר אבל לא בברייתא והלכך בברייתא אהורינו לכללא יחיד ורבים הלכה כרבים. א"י וירא ל"ק פי' מאי דאמר' רבנן דקנה מקבל מתנה והו במקצתן דכיון דשיריא לנפשה בכל לב יתבה ל"י הוא דארינ' לא קנה זהו בכל נכסיה. דכיון דלא שיריא לנפשה מידי בודאי אמרי' ל"ש איניש נפשיה ויהיב לאחריני והכי אמרי' בפרק מ"ש חמשה דאס שיכתבו כל נכסיהם ומכרחת חדא מנייהו. ומקשה ואי לא קננהו לוקח לקנינהו בעל. פי' כיון שמתנת הברחה בטלה א"כ יקנה הבעל נכסים ויראלל פירות בחיי' ואם מתה וירשנה. אמר אביי עשאוהו כנכסים שאין ידועין לבעל ואליבא דר"ש. פי' כי היכי דאמר ר"ש כנכסים שנפלה לה במו"ה מפני שאין רשותן של בעל עליהן הן של אשה ואין לזכות עליהם הי"נ אמרי' הכא בחיי' הנכסים שכיון שרואה הבעל שנתנה נכסים במתנה מתאש מהן ואין לו שום זכות עליהן ומכאן מוכח שמקבל המתנה לא זכה בהן לא בחיי' ולא לא"מ. אלא כל מתנתה בטלה והי"ה של אשה בחייה ובמותה לירש' ומ"ה מקדשה לקנינהו בעל וגם מדמה אותם לנכסים שאין ידועים שהן של אשה לכל דבר למוכרין ומכרה קיים ולא כמי' למעלה. וכתב ר"ת ור"י ש"מ דהל' כר"ש. וזרדמא מדקאמר ואליבא דר"ש משמע שאין ה"ל כתובת והי"נ ק"מ' לא קנה הבעל ונכסי' במתנתה קנה היכי היכי דאריש כנכסים דפליגי לנפשה לבעל דבעל מתאיש ולא קנאם הי"נ אמור רבנן כנכסי' במתנתה. ואע"ג דפליגי בכספים שאין ידועים התם מפני שלא ידע בהן ואין יאישו יאיש שאילו היה ידע לא היה מתאיש אבל כשהוא רואה שנותנת לאתא מתאש מהן יאיש גמור. ומ"ה לא קנאם לעולם ולעולם כנכסים שאין ידועים לא פסק אביי הל' כר"ש. אלא הורגת כללא יחיד ורבים הל' כרבים ואין לחלק בין ידועים לשאינן ידועים ובכלל אם מכרה נתנה הבעל מוציא מיד הקניות (והרב

(א) צ"ל ועוד רלוי מלח דלמרינן צצ"י (דף קי"א) דלמיה דרב וזוטרא כו'. (ב) וכו' צמוס' צצ"י (דף ק"א) ד"ה גילא.